

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาประเทศ การที่ประเทศจะพัฒนาก้าวหน้าไปด้วยดี ย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งก็คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรมนุษย์ (อุทัย บุญประเสริฐ 2527 : 135) ดังนั้น ในการพัฒนาประเทศจะต้องวางรากฐานการศึกษาเพื่อให้ทรัพยากรมนุษย์เหล่านี้ได้ช่วยกันพัฒนาตามบทบาทความรับผิดชอบที่มีอยู่ต่อสังคม และการศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเป็นการศึกษาที่ช่วยส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะและเจตคติใ้มนุษย์รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต เข้าใจสังคม และสิ่งแวดล้อม แล่นำความรู้ ความเข้าใจมาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ (มยุรี จารุภาณ 2520 : 53-54) การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของแต่ละคนในด้านต่าง ๆ ดังกล่าว จึงนับได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่สำคัญยิ่งคือ การพัฒนาประเทศและเป็นการศึกษาที่รัฐต้องถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบจัดให้พลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศอย่างทั่วถึง

ดังนั้น บุคคลที่จะสามารถทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดก็คือ ครู เพราะครูเป็นผู้ที่ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถคงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและดำรงตนเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย ครูจึงเป็นตัวกำหนดอันสำคัญต่อประสิทธิภาพของนักเรียน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527 : 45) ถ้าครูเป็นผู้ที่มีความรู้มีความสามารถดี มีคุณภาพสูง คุณภาพการศึกษาของเด็กก็จะสูงตามไปด้วยอันจะส่งผลไปถึงการเป็นพลเมืองดี ที่มีคุณภาพของประเทศ ด้วยเหตุนี้ ครูจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีรู้ความสามารถในด้านการจัดการเรียนการสอน และความรู้ทางด้านวิชาการที่ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันสิ่งที่จะช่วยให้ครูเกิดการพัฒนาดังกล่าว อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ สิ่งนั้นคือการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษาจะช่วยปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพื่อลดความสูญเปล่า

และส่งเสริมให้ผู้นั้นได้รับการศึกษาที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมในปัจจุบัน และอนาคต (เชาว์ โรจน์แสง และวิจิตร ภักดิ์รัตน์ 2524 : 51) การนิเทศการศึกษาจึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาในทุก ๆ ขั้นตอนของการบริหารตามโครงการ ไม่ว่าจะเป็นการนิเทศการศึกษาในหน่วยงานหรือการนิเทศจากภายนอกหน่วยงาน การจัดระบบการนิเทศการศึกษาให้มีความเหมาะสมจะช่วยให้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน มีสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาการศึกษาตามวัตถุประสงค์ นโยบาย และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2526 : 45)

ในการนิเทศศึกษานั้น ศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่ทำหน้าที่นิเทศการศึกษาโดยตรง ซึ่งงานนิเทศการศึกษาถือว่าเป็นภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ทุกคน และอีกทั้งเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพราะเป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเพื่อปฏิบัติงานการนิเทศการศึกษาโดยตรง ดังนั้น ความสำเร็จของการจัดการนิเทศการศึกษาจึงขึ้นอยู่กับศึกษานิเทศก์เป็นอย่างมาก (สังต์ อุทรานันท์ 2529 : 39)

ศึกษานิเทศก์ได้รับความสนใจและได้มีการตั้งตำแหน่งศึกษานิเทศก์ขึ้นอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่ พ.ศ. 2496 โดยที่กรมวิสามัญศึกษาเห็นว่าโรงเรียนฝึกหัดครูในส่วนภูมิภาคทำการผลิตครูโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ แต่ในโรงเรียนยังขาดแคลนครูที่มีความชำนาญในการสอนจริง กรมวิสามัญศึกษาจึงได้คัดเลือกครูอาจารย์ที่มีความชำนาญในการสอนขึ้นมาเป็นศึกษานิเทศก์ เพื่อแนะนำให้ปรับปรุงแก้ไขในด้านการเรียนการสอน และการบริหารงานที่บกพร่อง พ.ศ. 2497 กรมวิสามัญศึกษาได้แต่งตั้งศึกษานิเทศก์ขึ้นมา อีกคณะหนึ่ง ให้ทำหน้าที่นิเทศการสอนเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ ต่อมามีการตั้งกรมการฝึกหัดครู โรงเรียนฝึกหัดครูและศึกษานิเทศก์ที่เคยช่วยเหลือโรงเรียนฝึกหัดครูก็โอนสังกัดไปขึ้นอยู่กับกรมการฝึกหัดครู กรมอื่น ๆ คือ กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา และกรมพลศึกษา ได้แต่งตั้งศึกษานิเทศก์ประจำกรมของแต่ละกรม โดยทำหน้าที่แตกต่างกันออกไป ครั้นถึง พ.ศ. 2500 กรมสามัญศึกษาได้จัดตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัดขึ้นทุกจังหวัด เพื่อช่วยเหลืองานทางด้านวิชาการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารในระดับจังหวัด แล้วได้ตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายสามัญประจำเขตขึ้น เพื่อช่วยเหลืองานทางด้านวิชาการของเขตและจังหวัด ในปี 2503 ต่อมา พ.ศ. 2516 กรมสามัญศึกษาและกรมวิสามัญศึกษาได้รวมกันเป็นกรมสามัญศึกษา ศึกษานิเทศก์จึงทำหน้าที่นิเทศการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เมื่อมีการตั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 มีการโอนงานของกรมสามัญศึกษาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการประถมศึกษา รวมทั้งงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัดมาขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สายหยุด จำปาทอง 2527 : 6-8) จะเห็นว่าหน่วยงานต่าง ๆ ได้เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษามากแล้ว โดยตั้งให้ศึกษานิเทศก์เป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง และได้มีการกำหนดหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาขึ้น จึงได้มีการปรับปรุงหน้าที่ความรับผิดชอบให้เหมาะสมตลอดมา เพื่อให้การนิเทศการศึกษามีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ต่อมาหลังจากที่หน่วยศึกษานิเทศก์ ฝ่ายสามัญศึกษาประจำจังหวัดได้โอนมาขึ้นกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติแล้ว จึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2524 ขึ้น แบ่งหน่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ออกเป็น 3 หน่วยงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 : 1-2) คือ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติปฏิบัติงานแตกต่างกัน ตามหน่วยปฏิบัติตามที่ได้ระบุไว้ในระเบียบ กล่าวคือ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่หลักคือ ติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีงานหลักคือ งานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอน และงานจัดทำแผนพัฒนา

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มีงานหลักคือ งานนิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นความหวังของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในอันที่จะให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ นิเทศช่วยเหลือแนะนำและส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนอย่างแท้จริง

จากหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าวจะเห็นว่า ศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาโดยตรงนั่นก็คือ ศึกษานิเทศก์

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ สำหรับศึกษานิเทศก์ระดับกรมและศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัดนั้นมีหน้าที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

จากหน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวของศึกษานิเทศก์นั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นว่า เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ จึงกำหนดคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์เฉพาะสำหรับตำแหน่งตามที่ ก.ค.กำหนด และมีคุณสมบัติอื่นดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524 : ง-จ)

ก. มีความรู้ความเข้าใจในกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการการประถมศึกษา กฎหมายว่าด้วยประถมศึกษา กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครู กฎหมายว่าด้วยครู กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎ ระเบียบข้อบังคับอื่นที่ใช้ในการปฏิบัติงาน และระบบการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ข. มีความรู้และทักษะในกลุ่มประสบการณ์ ตามหลักสูตรประถมศึกษา หรืองานที่จะต้องรับผิดชอบ

ค. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาฉบับปัจจุบัน

ง. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ในด้านการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศไทย

จ. มีความสามารถในการติดต่อประสานงานและทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

ฉ. มีบุคลิกลักษณะดี เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นผู้นำทางวิชาการ และการบริหารการศึกษาได้

ช. มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างแก่ครูได้

ซ. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษาและเจตคติที่ดีต่องานนิเทศการศึกษา

ณ. มีความสามารถในการทำแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษา แนะนำและเสนอแนะวิธีการแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

เมื่อพิจารณาคุณสมบัติของศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามระเบียบดังกล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นว่านอกจากจะมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาแล้ว ศึกษานิเทศก์จะต้องมีเจตคติที่ดีต่องานนิเทศการศึกษาอีกด้วย

หากจะกล่าวถึงเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำ ให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่และภารกิจในอาชีพนั้น ๆ ดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยหรือในทาง ตรงข้าม อาจจะประสบกับความล้มเหลวก็ได้ ดังจะเห็นได้โดยง่ายว่า ถ้าผู้ประกอบอาชีพมี เจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพที่กำลังปฏิบัติอยู่ และมีความเชื่อหรือได้พิจารณาลงความเห็นโดยสรุปว่า อาชีพที่ตนกำลังยึดถือปฏิบัติอยู่นั้น น่าจะได้มีความก้าวหน้า และเป็นอาชีพที่น่าเบื่อหน่ายแล้ว ก็อาจจะทำให้บุคคลนั้นประสบกับความล้มเหลวในอาชีพ และไม่คิดจะประกอบอาชีพนั้นอีกต่อไป ในที่สุดบุคคลนั้นก็อาจจะเปลี่ยนอาชีพหรือเป็นบุคคลที่ไม่มีอาชีพ ซึ่งอาจจะกลายเป็นบุคคลที่ก่อให้เกิดปัญหาสังคมได้ (สวัสดี ประทุมราช และสุภาพ วาดเขียน 2525 : 1-2)

หากจะพิจารณาเจตคติที่มีความสำคัญต่อการเป็นครู ชม ภูมิภาค (2516 : 56) กล่าวว่า คนที่มีความรู้แต่หากขาดเจตคติที่ดีต่อการสอนแล้ว ย่อมจะเป็นครูที่ดีไม่ได้ ศึกษานิเทศก์ เปรียบเสมือนครูซึ่งต้องมีเจตคติต่อการนิเทศการศึกษา การมีเจตคติที่ดีต่อหน้าที่ของตนเป็นสิ่ง ที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะนำไปสู่ความพยายามที่จะทำงานที่รับผิดชอบให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีหน้าที่หลักคือ งานนิเทศ การศึกษาเป็นงานที่ต้องใช้ความพยายาม ความสามารถในการช่วยเหลือ แนะนำและส่งเสริม การเรียนการสอนให้กับครูผู้มีส่วนรับผิดชอบในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็ก ซึ่งเป็นภาระ หน้าที่ที่หนักและต้องใช้ความอดทน รวมทั้งเจตคติที่ดีต่ออาชีพการเป็นศึกษานิเทศก์ด้วย จึงจะ ทำหน้าที่การเป็นศึกษานิเทศก์ที่ดีได้เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ ได้มีนโยบายเร่งรัดคุณภาพการประถมศึกษา เพื่อให้การศึกษาในระดับประถมศึกษามี ประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะการวิเคราะห์โครงการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พบสาเหตุของปัญหาที่สำคัญคือ ด้านการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนขาดการนิเทศภายใน สนใจ งานวิชาการน้อย ด้านการเรียนการสอนครูไม่เข้าใจวิธีสอนและเทคนิคการสอน ครูไม่รับผิดชอบ ต่องานในหน้าที่ เช่น การเตรียมการสอน การสอนซ่อมเสริม การปฏิบัติตามระเบียบวัดผล ครู ไม่สอนตามคู่มือและแผนการสอน ครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านการนิเทศการ ศึกษาพบว่า การนิเทศการศึกษายังไม่เป็นระบบ และทำได้ไม่ทั่วถึง ไม่ได้มุ่งด้านการเรียนการ

สอนอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หน่วยงานพิเศษ 2528 : 2-3) นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2529 : 14-15) ได้ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติยังไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาเท่าที่ควร และมีปัญหาเรื่องการยอมรับของศึกษานิเทศก์ และที่สำคัญคือ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีบทบาทไม่ชัดเจน มีงานอันมาก ทำให้การบริหารงานวิชาการมีปัญหา

ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จึงได้มีมาตรการ เพื่อให้การเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยมีมาตรการในการดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาว่า ให้กำหนดหลักการและวิธีการพัฒนาบุคลากรในส่วนที่เกี่ยวกับงานวิชาการให้มีความสามารถในการใช้หลักสูตรและนิเทศการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาและมาตรการดังกล่าว ศึกษานิเทศก์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความพยายามและความสามารถมาก รวมทั้งการมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นศึกษานิเทศก์จึงจะสามารถดำเนินงานตามนโยบายการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากได้มีการศึกษาถึงเรื่องการมีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์แล้ว จะช่วยให้ทราบว่าศึกษานิเทศก์นั้นมีเจตคติต่ออาชีพของตนอย่างไร เนื่องจากยังไม่มีผู้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเลย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเจตคติ และบุคลิกภาพของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในอันที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ โดยศึกษาข้อมูลจาก ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12 ว่ามีเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์อย่างไร ข้อค้นพบจะเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางในการคัดเลือกและพัฒนาเจตคติของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาค่าสหสัมพันธ์ของเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ระหว่างด้านลักษณะอาชีพ บุคลิกภาพส่วนตัว และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 12
2. เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ จะศึกษาเฉพาะเจตคติที่มีต่อลักษณะอาชีพ บุคลิกภาพส่วนตัว และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่
  - เพศ
  - อายุ
  - สถานภาพสมรส
  - ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์
  - การฝึกอบรม
  - ขนาดของอำเภอ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ในด้านลักษณะอาชีพ บุคลิกภาพส่วนตัว และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ

- 1.1 ด้านความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Component) คือ ความเชื่อ เช่น ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด
- 1.2 ด้านอารมณ์ (Affective Component) คือ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ
- 1.3 ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) คือ การแสดงออกว่าจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ ยอมรับหรือไม่ยอมรับ

ซึ่งศึกษานิเทศก์ที่เป็นประชากรนี้มีคุณลักษณะทั้ง 3 ประการดังกล่าว และสามารถแสดงให้เห็นโดยการแสดงออกทางภาษา (Verbal Expression)

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ หมายถึง ลักษณะความพร้อมของจิตใจในการที่จะตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมของบุคคลต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ ซึ่งครอบคลุมในด้านลักษณะอาชีพ บุคลิกภาพส่วนตัว และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หมายถึง บุคลากรที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

เขตการศึกษา 12 หมายถึง เขตปฏิบัติการทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ปราณบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ตราด

ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ หมายถึง ระยะเวลาที่เริ่มทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์จนถึงปัจจุบัน

การฝึกอบรม หมายถึง การอบรมเฉพาะวิชาชีพในระหว่างการคัดเลือกเข้าสู่ตำแหน่งหรือภายหลังการเข้าสู่ตำแหน่ง

ขนาดของอำเภอ หมายถึง การแบ่งขนาดของอำเภอเป็นระดับโดยยึดเกณฑ์ตราศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ คือ

1. อำเภอขนาดใหญ่มากและใหญ่ หมายถึง อำเภอที่มีศึกษานิเทศก์ ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ รับผิดชอบจำนวน 4 คน
2. อำเภอขนาดกลาง หมายถึง อำเภอที่มีศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ รับผิดชอบจำนวน 3 คน
3. อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก หมายถึง อำเภอที่มีศึกษานิเทศก์ประจำสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ รับผิดชอบจำนวน 2 คน

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้ที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นศึกษานิเทศก์
2. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อศึกษานิเทศก์ในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองไปในทางที่เหมาะสม
3. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 12 ในการพัฒนาเจตคติของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
4. ผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจหรือผู้ที่ศึกษาวิจัยในด้านนี้ในโอกาสต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

ก. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 12 ทั้งหมด 7 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี นครนายก ตราด รวมทั้งสิ้น 175 คน โดยแยกตามจังหวัดดังนี้

จังหวัด	ขนาดของอำเภอ			รวม
	ใหญ่มากและใหญ่	กลาง	เล็กและเล็กมาก	
ฉะเชิงเทรา	24	6	2	32
ชลบุรี	12	12	4	28
ปราจีนบุรี	36	6	4	46
ระยอง	12	-	6	18
จันทบุรี	12	9	-	21
นครนายก	12	3	-	15
ตราด	4	9	2	15
รวม	112	45	18	175

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ

(Check list) และเติมค่าลงในช่องว่าง

ตอนที่ 2 เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ มีลักษณะเป็นแบบมาตรวัดเจตคติ

ในรูปลักษณะซีแมนติก ดิฟเฟอเรนเชียล สเกล (Semantic Differential Scale)

โดยแบ่งเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์เป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านลักษณะอาชีพ
2. ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว
3. ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน

ค. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าในเรื่องหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

เจตคติ แล้วกำหนดขอบเขตและโครงสร้าง ที่ผ่านการแนะนำ พิจารณาและแก้ไขจากอาจารย์
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

2. นำขอบเขตและโครงสร้างของเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์มาสร้างเป็นเครื่องมือ โดยผ่านการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขจากศึกษานิเทศก์ที่เป็นนิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้เครื่องมือมีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ (Try out) กับศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และนำไปหาความสอดคล้องภายใน โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ได้ค่า 0.91

ง. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่และเก็บรวบรวมข้อมูลทางไปรษณีย์เป็นบางส่วน

จ. การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ นำไปหาความสอดคล้องภายใน และทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อจัดกลุ่มคำคุณศัพท์ในแต่ละด้าน จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์คำนวณค่าสถิติในโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์

ส่วนที่ 1 เจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 2 การเปรียบเทียบเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์โดยใช้ค่า t -test และ F -test หากพบความแตกต่างจะทดสอบโดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

ส่วนที่ 3 การหาค่าสหสัมพันธ์ของเจตคติต่อการเป็นศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนดังนี้

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างแบบสอบถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและขอเสนอแนะ

ส่วนสุดท้าย เป็นบรรณานุกรมและภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย